

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania W. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem D. K., S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w M.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 grudnia 2024 r.,
zażalenia odwołującej się Spółki oraz zainteresowanej Spółki na postanowienie
Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 11 maja 2024 r., sygn. akt III AUa 1906/21,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 11 maja 2024 r. (sygn. akt III WSC U221/23; III AUa 1906/21) Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie W. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie z udziałem D. K. i S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w M., o wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia, na skutek skargi kasacyjnej W. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w W. oraz S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji w M., od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 25 sierpnia 2023 r., ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 5.643 zł oraz odrzucił skargę kasacyjną. Zdaniem Sądu

Apelacyjnego, wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie to kwota ostatecznie wyliczona przez organ rentowy, jako różnica w składkach za poszczególne miesiące ujęte w spornej decyzji.

Zażaleniem z 22 maja 2024 r. pełnomocnik W. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji z siedzibą w W. oraz S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji z siedzibą w M. zaskarżył powyższe postanowienie w całości, zarzucając:

a. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. w zw. z art. 367 § 3 k.p.c. poprzez odrzucenie skargi kasacyjnej z tej przyczyny, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, podczas gdy to ustalenie Sądu Apelacyjnego jest w sposób oczywisty nieprawidłowe, a wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza kwotę dziesięciu tysięcy złotych;

b. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 22 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. poprzez wadliwe ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia wynikające z przyjęcia, że niniejsza sprawa jest sprawą o wymiar składki, a nie o podstawę wymiaru składki, które skutkowało błędnym przyjęciem, iż wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie w zakresie w jakim spór dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne odpowiada różnicy pomiędzy składką obliczoną od podstawy zadeklarowanej przez spółkę, a składką wyliczoną od podstawy ustalonej w zaskarżonej decyzji, podczas gdy przedmiotem sporu nie jest wymiar składek i składka ta nie została w decyzji ustalona, ale spór dotyczył podstawy wymiaru składek, stąd też wartość przedmiotu zaskarżenia powinna zostać ustalona jako różnica między zadeklarowaną przez spółkę podstawą wymiaru składek, a podstawą wymiaru składek ustaloną w decyzji organu rentowego, błędne ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia w pkt I postanowienia (ustalenie, że wartość ta jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych), co skutkowało błędnym rozstrzygnięciem w pkt II postanowienia, tj. błędnym postanowieniem o odrzuceniu skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej.

Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego i zainteresowanego kosztów postępowania

zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie wywiedzione w niniejszej sprawie okazało się uzasadnione, doszło bowiem do niewłaściwego określenia wartości przedmiotu sporu. Sąd Apelacyjny naruszył więc art. 22 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. – co doprowadziło w ostateczności do odrzucenia skargi kasacyjnej.

Decyzją z 15 stycznia 2019 r. (Nr [...]) Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Odział w Warszawie, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3, w zw. z art. 9 ust. 2, art. 18 ust. 1 i 3, art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych stwierdził, że podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne D. K. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem W. sp. z o.o. sp. k. wynoszą:

- za luty 2016 r.:
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 3.270,16 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe – 3.270,16 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne – 2.901,94 zł;
 - składka na ubezpieczenie zdrowotne – 261,17 zł;
- za kwiecień 2016 r.:
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 7.434,17 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe – 7.434,17 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne – 6.597,08 zł;

- składka na ubezpieczenie zdrowotne – 593,74 zł;
- za czerwiec 2016 r.:
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 4.028,84 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe – 4.028,84 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne – 3.575,19 zł;
 - składka na ubezpieczenie zdrowotne – 321,77 zł;
- za sierpień 2016 r.:
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 3.945,99 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe – 3.945,99 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne – 3.501,67 zł;
 - składka na ubezpieczenie zdrowotne – 315,15 zł;
- za październik 2016 r.:
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 4.055 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe – 4.055 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne – 3.598,41 zł;
 - składka na ubezpieczenie zdrowotne – 323,86 zł;
- za grudzień 2016 r.:
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 4.055 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe – 4.055 zł;
 - podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne – 3.598,41 zł;
 - składka na ubezpieczenie zdrowotne – 323,86 zł;

– za luty 2017 r.:

- podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe – 4.263 zł;
- podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe – 4.263 zł;
- podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne – 3.782,99 zł;
- składka na ubezpieczenie zdrowotne – 340,47 zł.

Odwołujący i zainteresowany kwestionowali w odwołaniu podstawę wymiaru składek określoną w decyzji, w zakresie zaliczenia przez organ rentowy przychodów uzyskanych przez ubezpieczoną w ramach współpracy z zainteresowanym, do podstawy wymiaru składek wykazywanej z tytułu współpracy ubezpieczonej z odwołującym, jak również błędne wyliczenie podstaw wymiaru składek. Spór w niniejszej sprawie koncentruje się zatem na rozstrzygnięciu, czy spółka powinna w podstawie wymiaru składek osiąganey u odwołującego uwzględnić przychód, który ubezpieczona otrzymała z tytułu umowy zlecenia z zainteresowanym.

Racje należy przyznać stronie skarżącej, że Sąd Apelacyjny jest niekonsekwentny w swoich wywodach. W zaskarżonym postanowieniu najpierw prawidłowo ustalił istotę sporu, a następnie na potrzeby wartości przedmiotu zaskarżenia stwierdził, że istotą sporu jest właśnie wysokość składek. Jednocześnie skarżący i zainteresowany zauważają, że Sąd Apelacyjny na poparcie swojego stanowiska przywołuje postanowienie Sądu Najwyższego z 8 listopada 2013 r. (II UZ 61/13). Tymczasem wnioski z tego właśnie orzeczenia przemawiają za przyjęciem metodologii prezentowanej przez skarżącego i zainteresowanego. Tym bardziej, że w niniejszej sprawie postawa wymiaru składek była od początku trwania procesu sporna.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, przedmiot sporu wyznaczany jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, od której wniesiono odwołanie do sądu, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23

listopada 2007 r., II UZ 30/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 54). Należy zaznaczyć też, że w sprawie o wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, wartość przedmiotu zaskarżenia równa jest różnicy pomiędzy wysokością składki wskazywaną (zapłaconą) przez odwołującego się, a składką należną, ustaloną w zaskarżonej decyzji za sporny okres (postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lutego 2008 r., II UZ 49/07, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 162; z 6 maja 2008 r., I PZ 6/08, OSNP 2009 nr 17-18, poz. 232; z 17 kwietnia 2009 r., II UZ 12/09, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 301; z 7 kwietnia 2010 r., I UZ 8/10, LEX nr 1620499; z 26 stycznia 2011 r., II UK 190/10, LEX nr 786391; z 24 maja 2012 r., II UZ 16/12, LEX nr 1222163; z 7 listopada 2013 r., II UZ 59/13, LEX nr 1391553; z 14 lutego 2014 r., III UK 77/12, LEX nr 1619107 oraz z 27 lutego 2014 r., II UZ 77/13, LEX nr 1441274). Pogląd ten odnosi się jednak do sytuacji, gdy podstawa wymiaru składek, co prawda jest sporna, w odniesieniu do jakiegoś jej składnika (składników) lub jego wysokości, ale istotą sporu jest wysokość składek wymierzonych od ustalonej przez organ rentowy podstawy ich wymiaru. W takim przypadku wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między wysokością składek zapłaconych, a wysokością składek naliczonych przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji. Opisana sytuacja nie zachodzi w rozpoznawanej sprawie, gdyż organ rentowy zaskarżoną decyzją dokonał ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jednak ani nie naliczył w niej składek od tak ustalonej podstawy wymiaru, ani nie określił wysokości zobowiązania składkowego. Wartości przedmiotu zaskarżenia nie mogła zatem stanowić różnica pomiędzy wysokością składki naliczonej od podstawy wymiaru wskazywanej przez płatnika, a wysokością ustaloną w zaskarżonej decyzji, skoro decyzja ta nie określała wysokości składek wymierzonych od określonej w niej podstawy ich wymiaru - jak miało to miejsce dopiero na etapie postępowania kasacyjnego. Przedmiotem sporu przeniesionego odwołaniem skarżącego na drogę postępowania sądowego była natomiast różnica między zadeklarowaną przez płatnika podstawą wymiaru składek, a podstawą wymiaru należną według organu rentowego. W judykaturze Sądu Najwyższego ugruntował się pogląd, że w sprawach, w których przedmiotem sporu nie jest wysokość zobowiązania składkowego, ale wysokość samej podstawy wymiaru - wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między zadeklarowaną

przez płatnika składek podstawą wymiaru składek, a podstawą wymiaru określoną przez organ rentowy za sporny okres - art. 22 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 czerwca 2012 r., II UK 312/11, LEX nr 1235842; z 8 listopada 2013 r., II UZ 61/13, LEX nr 1396417; z 5 maja 2016 r., II UZ 3/16, LEX nr 2052527; z 24 listopada 2016 r., I UZ 41/16, LEX nr 2191449; z 19 kwietnia 2017 r., I UZ 63/16, LEX nr 2309618; z 10 października 2017 r., II UZ 59/17, LEX nr 2397614; z 20 sierpnia 2020 r., III UZ 1/20, LEX nr 3054007; z 6 grudnia 2023 r., III UZ 22/23, Legalis nr 3024178). Oznacza to, że w niniejszym przypadku, w którym spór nie dotyczył wysokości zobowiązania składkowego, lecz bezpośrednio wysokości podstawy wymiaru składek, od której będą naliczane także świadczenia z ubezpieczeń społecznych, wartość przedmiotu zaskarżenia wyraża się różnicą między podstawą wymiaru składek przyjętą przez ubezpieczoną oraz płatnika składek, a podstawą wymiaru składek określoną w decyzji organu rentowego, albo za okres 12 miesięcy, albo za okres sporny, jeżeli jest krótszy niż 12 miesięcy - art. 22 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 marca 2023 r., III UZ 36/22, LEX nr 3567199 i wskazane tam orzecznictwo).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Ł.n

[a.ł]